

Türkiye Film Sektörü 2015 Özet Raporu

1990'lı yıllarda yükselişe geçen Türkiye sinema sektörü, 2000'li yıllarda hem en üretken, hem de ulusal ve uluslararası alanlarda en başarılı yıllarını yaşamaya başladı. 2013 yılında 86'sı yerli olmak üzere toplam 321 film vizyon şansı bulurken, 2014 yılında bu sayı 108'si yerli olmak üzere toplam 357 idi. 2015 yılında ise 136'sı yerli 402 film vizyona girdi ve yeni bir rekora imza atıldı. 2015, geçtiğimiz yılın ardından son otuz yıldır yüzden fazla yerli filmin vizyona girdiği ikinci yıl oldu.

2014'te 108 yerli film 35.781.569 seyirciyi sinema salonlarına çekmişti. 2015'te ise vizyona giren 136 yerli filmi 34.273.257 kişi izledi. 2014 ile karşılaştırıldığında 2015'te vizyona giren yerli film sayısında % 25'lik bir artış görülürken, seyirci sayısında % 4'lük bir düşüş yaşandı. 2015 yılında vizyona giren yerli filmlerin pazar payı yüzde 1 azalarak, %57 oldu. 2015 son yılların en fazla bilet satılan yıllarından biri olarak kayıtlara geçmiş olsa da, nüfusa oranla kesilen bilet sayısına bakıldığında Türkiye'nin Avrupa ülkelerine göre hâlâ geride olduğu görülmekte. Fakat, Türkiye 75 milyonluk nüfusuna göre halen küçük, dolayısıyla da büyümeye açık bir sinema pazarına sahip. Türkiye'nin büyümekte olan bir sinema sektörüne sahip olduğu düşünüldüğünde vizyona giren yerli filmlerin gişedeki ağırlığını sürdürmeleri de dikkat çekici.

Dağıtım

Türkiye'de film dağıtımına piyasa kuralları yön vermekte ve herhangi bir destek ya da kota uygulaması bulunmamaktadır. Türkiye'de 19 dağıtım şirketi faaliyet göstermektedir. Bunlar arasında UIP, WB ve Pinema pazarın büyük kısmına hâkim üç dağıtım şirkettir.

2013 Ekim ayı itibariyle Türkiye'de de sanal kopya bedeli (VPF) uygulaması başladı. Türkiye'de sektörün yapısı gereği VPF bedelini yapımcılar ödemektedir. Ancak şu anda uygulamaya dair üzerinde uzlaşılmış bir modelden bahsetmek mümkün değil.

2015'te vizyona giren 402 film arasında yerli film *Düğün Dernek 2: Sünnet*, 6.068.147 izleyiciye ulaşarak yılın en azla izlenen filmi oldu. Ayrıca 2015 yılında en fazla izlenen on filmin sekizinin yerli filmler olması dikkat çekici. En fazla izlenen ilk sekiz yerli filmin izleyici sayısı toplam yerli film izleyicisinin %51'ini oluşturuyor. Bu tabloya bakınca, ister istemez Türkiye Sineması'nda üretim ve izleyici artışının birbirini besleyen süreçler olmadığı ortaya çıkıyor. Türkiye Sineması son yıllarda yeniden popüler, milyonları sinema salonlarına çeken yapımlar yapmayı başarsa da, ticari kulvarda yarışmayan filmler çok sınırlı bir seyirci kitlesine ulaşabiliyor.

Türkiye 1 Kasım 2013 tarihinde seyirciyle buluşma konusunda sıkıntı yaşayan filmler için bir alternatifle tanıştı. Başka Sinema, ulusal ve uluslararası platformlarda beğeni kazanan filmlerin, yepyeni bir seans yapısıyla sinemaseverlerin buluşması amacıyla

kurulan sürekli bir sinema salonu oluşumu. Başka Sinema, kurulduğundan bu yana yüzün üzerinde filmi izleyiciyle buluşturdu.

2005-2015 Türkiye Vizyon Göstergeleri								
Yıl	Toplam Seyirci	Toplam Film Sayısı	Türk filmi	Türk filmleri seyirci	Yüzde	Yabancı film	Yabancı filmlerin seyircisi	Yüzde
2015	60.228.409	402	136	34.273.257	57%	266	25.955.152	43%
2014	61.248.838	357	108	35.781.569	58%	249	25.467.269	42%
2013	50.405.020	321	86	28.990.793	58%	235	21.414.227	42%
2012	43.935.763	281	61	20.487.442	47%	220	23.448.321	53%
2011	42.298.500	288	70	21.222.541	50%	218	21.075.959	50%
2010	41.064.394	252	65	21.706.524	53%	187	19.357.870	47%
2009	36.899.954	255	69	18.790.700	51%	186	18.109.254	49%
2008	38.465.046	265	50	23.074.291	60%	215	15.390.755	40%
2007	31.161.700	247	40	11.875.820	38%	207	19.285.880	62%
2006	34.860.844	238	34	17.800.496	51%	204	17.060.348	49%
2005	27.250.989	221	27	11.441.856	42%	194	15.809.133	58%

Destek

2005 yılından beri Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın verdiği desteklerin ve yerli filmlerin artan seyirci sayısının da etkisiyle Türkiye'de yerli film üretiminde önemli bir artış sağlandı. 2002 yılında sadece 9 yerli film vizyona girmişken, 2014 yılında bu sayı 108'e, 2015 yılında ise 136'ya ulaştı. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın verdiği destekler bu yıla kadar yerli yapımlar için ulusal düzeyde var olan tek yapım destek mekanizması idi. Anadolu Kültür ve İstanbul Uluslararası Bağımsız Filmler Festivali ortaklığıyla kurulan Yeni Film Fonu geçtiğimiz yıldan itibaren filmlere destek vermeye başladı.

Yerli yapımların desteklenmesi dışında, yabancı yapımların Türkiye'de çekilmesini desteklemek üzere 2009 yılında KDV kanununda bir değişiklik yapıldı. Böylece merkezi Türkiye dışında olan yapım şirketlerine Türkiye'deki yapım masraflarındaki KDV miktarının iade edilebilmesini sağlayacak hukuki altyapı oluşturulmuş oldu. En İyi Film Oscar'ını kazanan *Argo* ve son James Bond filmi *Skyfall*'un bir kısmı Türkiye'de çekilmişti. 2014'te vizyona giren, Russell Crowe'un ilk yönetmenlik denemesi *The Water*

Diviner'ın önemli bir kısmı ise Çanakkale ve İstanbul'da çekildi. Ayrıca, yabancı filmlerin Türkiye'de çekilmesi için Sinema Genel Müdürlüğü teşvik projeleri hazırlıyor. Ayrıntılı bilgi için <http://www.sinema.gov.tr> adresi ziyaret edilebilir.

Ekonomi Bakanlığı tarafından 25.06.2012 tarihinde Döviz Kazandırıcı Hizmet İhracının Desteklenmesi Hakkında Tebliğ yürürlüğe girdi. Tebliğ kapsamında sinemaya da dağıtım ve pazarlama desteği verilmesi öngörülmekteydi. Ancak tebliğin içeriği ile sektörel teamüllerin tam örtüşmemesi sonucu bu destekten sinema sektörü şu ana kadar tam anlamıyla yararlanamamaktadır.

Türkiye'de sinema alanında örgütlenmiş on meslek birliği bulunmaktadır. Ancak meslek birlikleri ve sendikalar mevcut telif hakları yasasındaki eksiklikler yüzünden henüz Avrupa'daki ya da A.B.D'deki muadilleri kadar güçlü değiller. Yeni 5846 sayılı telif hakları yasasının yürürlüğe girmesiyle birlikte meslek birliklerinin de etkinliği artacak. Meslek birlikleri dışında sinemacılar arasındaki işbirliğini, iletişimi ve dayanışmayı artırıp farklı yapım ve dağıtım modellerinin geliştirilmesine destek olmayı hedefleyen genç yönetmenler ve yapımcıların 2010 yılında kurduğu Yeni Sinema Hareketi gibi oluşumlar da mevcut.

2015 yılında vizyona giren 136 filmde 24 tanesi T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sinema Genel Müdürlüğü'nün verdiği yapım ve yapım-sonrası desteklerden faydalandı. Bu filmlerin listesi şöyle;

2015 Yılında Vizyona Giren Türk Filmlerinin						
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı						
Sinema Genel Müdürlüğü'nden Aldığı Destekler						
	Filmin Adı	Destek Karar Yılı	Destek Türü	Destek Miktarı (TL)	Vizyon Tarihi	Seyirci Sayısı
1	Nefesim Kesilene Kadar	2012	İlk Film Yapım	200.000	30.10.2015	4.106
2	Kuzu	2012	Film Yapım	350.000	19.06.2015	3.480
3	Neden Tarkovski Olamıyorum?	2012	Film Yapım	300.000	23.01.2015	2.410
4	İçimdeki Balık	2012	Film Yapım	250.000	13.02.2015	234
5	Beni Sen Anlat	2012	Film Yapım	300.000	20.02.2015	238

6	Dolanma	2012	İlk Film Yapım	200.000	4.12.2015	642
7	Çekmeköy Underground	2012	İlk Film Yapım	200.000	13.03.2015	1.115
8	İyi Biri	2013	Film Yapım	375.000	19.06.2015	6.968
9	Çalsın Sazlar	2013	Film Yapım	400.000	09.01.2015	28.408
10	Sarmaşık	2013	Film Yapım	250.000	04.12.2015	21.644
12	İçimde Akan Nehir	2013	İlk Film Yapım	250.000	13.11.2015	5.429
13	Yola Çıkmak	2013	İlk Film Yapım	250.000	05.06.2015	597
14	İçimdeki İnsan	2014	Film Yapım	400.000	27.03.2015	1.601
15	Abluka	2014	Film Yapım	510.000	06.11.2015	18.527
16	Mustang	2014	İlk Film Yapım	300.000	23.10.2015	23.344
17	Son Mektup	2014	Film Yapım	1.750.000	18.03.2015	810.138
18	Çılgın Kamp	2014	Film Yapım	500.000	23.01.2015	5.254
19	Firak	2014	Film Yapım	350.000	11.09.2015	837
20	Guruldayan Kalpler	2014	Film Yapım	300.000	18.09.2015	4.023
21	Uzaklarda Arama	2015	Film Yapım	500.000	27.11.2015	87.007
22	Bana Adımı Sor	2015	Film Yapım	600.000	13.03.2015	103.962
23	Mavi Gece	2015	Film Yapım	450.000	30.10.2015	15.273
24	Pirdino Sürpriz Yumurta	2015	Film Yapım	450.000	20.11.2015	127.467

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü Sinema Destekleme Kurulu Kararlarına Göre Desteklenen Film Sayıları				
Yıl	Uzun Metraj	İlk Film Uzun Metraj	Yapım Sonrası	Toplam
2005	14	0	0	14
2006	10	8	1	19
2007	24	11	6	41
2008	16	14	2	32
2009	16	11	5	32
2010	15	17	7	39
2011	23	23	12	58
2012	25	11	5	41
2013	15	7	0	22
2014	39	15	0	54
2015	35	14	0	49

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü Sinema Destekleme Kurulu Kararlarına Göre Film Başına Verilen Ortalama Destek Miktarı			
Yıl	Uzun Metraj	İlk Film Uzun Metraj	Yapım Sonrası
2005	158.929 TL	0	0
2006	183.400 TL	250.000 TL	30.000 TL
2007	273.958 TL	212.273 TL	48.677 TL
2008	231.250 TL	203.571 TL	30.000 TL
2009	279.688 TL	200.000 TL	57.000 TL
2010	352.000 TL	214.765 TL	60.000 TL

2011	252.173 TL	221.739 TL	72.500 TL
2012	328.000 TL	209.100 TL	68.000 TL
2013	388.909 TL	271.428 TL	0
2014	472.051 TL	286.666 TL	0
2015	517.143 TL	296.429 TL	0

Avrupa Ortak Yapımları

2015'te vizyona giren yerli filmlerden 6'sı ortak yapım olarak gerçekleştirildi: *Abluka* (Emin Alper), *Mustang* (Deniz Gamze Ergüven), *Nefesim Kesilene Kadar* (Emine Emel Balcı), *Kuzu* (Kutluğ Ataman), *Ertuğrul 1890* (Mitsutoshi Tanaka), *Dolanma* (Tunç Davut) ortak yapımcıları bulunan filmlerdi.

Üretilen film sayısının artmasına rağmen ortak yapımların sayısında ciddi bir artış görülmemekte. Bunun başlıca sebepleri arasında ortak yapımlara yönelik bir destek mekanizmasının olmaması ve destek sisteminin yapımcılar üzerinden işletilmemesi nedeniyle uluslararası ortak yapımları yürütebilecek yapımcı portföyünün oluşmaması gelmektedir. Kültür Bakanlığı yapım desteği yönetmelik gereği sadece Türk yapımcıların ana yapımcı olduğu projelere açıktır. Bu da ortak yapımların artmasına yönelik bir engel oluşturmaktadır. Türkiye'nin halen aday üye statüsünde olduğu AB'nin görsel işitsel endüstrilere destek programı olan Creative Europe'un haricinde kalması da ortak yapımların sayısının artmamasında rol oynamaktadır.

Televizyon

1990 yılında televizyon alanında kamu tekelinin kalkması ve özel televizyonların açılması ile birlikte, TV dizileri ve reklam filmleri sinema sektörünün teknolojik altyapısını ve işgücünü zenginleştirmekte önemli bir role sahip oldu. Her ne kadar Türkiye'deki TV kanalları televizyon filmi yapımına girmese de, dizi üretimi geçtiğimiz yıllarda büyük bir artış göstermiştir. Son zamanlarda Türkiye'de yapılan diziler Ortadoğu, Kuzey Afrika ve Balkan ülkelerinde satılmakta ve burada ilgiyle takip edilmektedir.

Rakamlarla 2015 Türkiye Film Sektörü

Ortalama bilet fiyatı	11,27 TL
Salon Sayısı	2290
Gösterime Giren Toplam Film	402

Gösterime Giren Yerli Film	136
Toplam İzleyici Sayısı	60.228.409
Türk Filmlerinin Toplam Gişe Hasılatı	362.560.588 TL
Toplam Gişe Hasılatı	678.557.424 TL
Yerli Filmlerin İzleyicisi	34.273.257
Yerli Filmlerin Payı	%57
ULUSLARARASI BAŞARILAR (2002-2015)	
2015: Mustang (Deniz Gamze Ergüven), Yabancı Dilde En İyi Film Oscar adayı; Abluka (Emin Alper), Venedik Film Festivali – Jüri Özel Ödülü; Nefesim Kesilene Kadar (Emine Emel Balcı), Berlin Film Festivali – Forum; Kar Korsanları (Faruk Hacıhafızoğlu), Berlin Film Festivali – Generation Yarışma Filmi; Salı (Ziya Demirel), Cannes Film Festivali - Kısa Film Yarışma Filmi	
2014: Kış Uykusu (Nuri Bilge Ceylan), Cannes Film Festivali – Altın Palmiye; Mavi Dalga (Zeynep Dadak ve Merve Kayan), Berlin Film Festivali – Generation KPlus Yarışma Filmi; Sesime Gel (Hüseyin Karabey), Berlin Film Festivali- Generation 14plus Yarışma Filmi; Kumun Tadı (Melisa Önel), Berlin Film Festivali – Forum Bölümü; Kuzu (Kutluğ Ataman), Berlin Film Festivali- Panorama Bölümü; Ağrı ve Dağ (Hasan Serin), Berlin Film Festivali – Generation Kplus Kısa Film Yarışması; Sivas (Kaan Müjdeci), Venedik Film Festivali - Jüri Özel Ödülü; Annemin Şarkısı (Erol Mintaş), Saraybosna Film Festivali - En İyi Film ve En İyi Erkek Oyuncu	
2013: Zerre (Erdem Tepegöz), Moskova Film Festivali - En İyi Film, En İyi Kadın Oyuncu ödülleri	
2012: Tepenin Ardı (Emin Alper), Berlin Film Festivali - Caligari Ödülü, Asya Pasifik Film Ödülleri – En İyi Film; Küf (Ali Aydın) Venedik Film Festivali - Geleceğin Aslanı Ödülü	
2011: Bir Zamanlar Anadolu’da (Nuri Bilge Ceylan), Cannes Film Festivali - Jüri Büyük Ödülü	
2011: Bizim Büyük Çaresizliğimiz (Seyfi Teoman), Berlin Film Festivali - Yarışma Bölümü	
2010: Çoğunluk (Seren Yüce), Venedik Film Festivali - Geleceğin Aslanı Ödülü	
2010: Bal (Semih Kaplanoğlu), Berlin Film Festivali - Altın Ayı Ödülü	
2010: Pandora’nın Kutusu (Yeşim Ustaoğlu), San Sebastian Film Festivali Altın İstridye - En İyi Film ve En İyi Kadın Oyuncu Ödülleri	
2009: Uzak İhtimal (Mahmut Fazıl Coşkun), Rotterdam Film Festivali - En İyi Film Ödülü	
2008: Üç Maymun (Nuri Bilge Ceylan), Cannes Film Festivali - En İyi Yönetmen Ödülü	
2008: Gitmek (Hüseyin Karabey), Tribeca Film Festivali - En İyi Yönetmen Ödülü	
2006: İklimler (Nuri Bilge Ceylan), Cannes Film Festivali - FIPRESCI Ödülü	

2002: Uzak (Nuri Bilge Ceylan), Cannes Film Festivali - Jüri Büyük Ödülü ve En İyi Erkek Oyuncu Ödülü

Kaynaklar: Box Office Türkiye, Sinema Genel Müdürlüğü, Antrakt